

Editorial

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

protože další číslo časopisu Česká urologie vychází nedlouho poté, co byla oficiálně zveřejněna poslední část vzdělávacího programu v oboru urologie, dovoluji mi, abych Vám přiblížil proces jeho zrodu. Na jeho přípravě jsem se totiž podílel jak z pozice předsedy Akreditační komise Ministerstva zdravotnictví pro obor urologie, tak i člena výboru ČUS zodpovědného za koordinaci vzdělávacích aktivit.

Možná nebude na škodu zmínit širší rámec specializačního vzdělávání. Vzhledem ke specifitě našeho povolání je vzdělávání lékařů určováno v obecné podobě zákonem a celou řadou dalších právních předpisů a jakákoliv změna specializačního vzdělávání podléhá složitému a velmi dlouhému legislativnímu procesu.

V roce 2017 byla přijata novela 67/2017 Sb. Zákona 95/2004 Sb. o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti k výkonu povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta. Obecně definuje základní obory vzdělávání, délku vzdělávání ve kmeni, určuje postavení nadstavbových oborů a certifikovaných kurzů, definuje podmínky, za nichž lze vstoupit do specializačního vzdělávání, definuje odborný dozor, odborný dohled a podobně. V celkem sedmi bodech odkazuje Zákon na další prováděcí předpisy (tedy vyhlášky, případně metodické pokyny), s jejichž tvorbou se začalo až poté, co Zákon vstoupil v platnost. Jedním z těchto prováděcích předpisů jsou i vzdělávací programy jednotlivých oborů, které určují náplň vzdělávání z pohledu lékařů, ale současně i určují charakteristiky pracovišť, na nichž může vzdělávání probíhat.

Dovoluji si spekulovat, že hlavním důvodem novelizace zákona byla snaha Ministerstva zdravotnictví ČR řešit personální krizi v mnoha oborech našeho zdravotnictví zjednodušením specializačního vzdělávání a vytvořením podmínek pro možnost širšího využití zahraničních lékařů.

Hlavní práci na přípravě Vzdělávacího programu odvedla Akreditační komise MZd pro obor urologie, což je poradní orgán Ministerstva zdravotnictví ČR, složený z respektovaných odborníků, které navrhuje Česká urologická společnost, lékařské fakulty

jednotlivých vysokých škol a Česká lékařská komora. Ta však musela respektovat obecná zadání ze strany Ministerstva zdravotnictví a výsledek je tak kompromisem mezi názorem odborné komunity oboru a názorem státní autority.

Proces přípravy Vzdělávacího programu urologie trval více než dva roky, během nichž materiál procházel zdlouhavým kolotočem návrhů, protínání návrhů, upravujících návrhů, doplnění a změn. Určitě bych doporučil všem urologům seznámit se s plným zněním Vzdělávacího programu urologie a s dalšími informacemi týkajícími se specializačního vzdělávání na webových stránkách ČUS. Na tomto místě bych se omezil na komentář několika nejdůležitějších aspektů a změn nového systému.

Za naprosto klíčové považuji, že se podařilo uhájit postavení urologie jako základního oboru – tento na první pohled samozřejmý a nenápadný fakt bude mít zcela zásadní konsekvence v příštích letech, kdy budeme obhajovat existenci samostatných lůžkových oddělení, jednat o úhradách a podobně.

Zásadní změnou je to, že náplň vzdělávání v oboru je „roztržena“ do dvou právních norem – zvláštní vyhláška upravuje vzdělávání ve kmeni (vyšla v říjnu 2018), zatímco vlastní specializační výcvik je upraven vyhláškou ve Věstníku Ministerstva zdravotnictví ČR (vyšla v červenci 2019). Souvisí to s tím, že ministerstvo chtělo do značné míry unifikovat podobu kmenů v jednotlivých oborech, ukončit je zkouškou a dát tak lékařům po kmeni větší pravomoci. Zlé jazyky tvrdí něco o tichém návratu k systému dvoustupňové atestace...

Jako pozitivum vidím to, že se v rámci kmene podařilo podstatně snížit počet povinných kurzů a rozšířit možnosti jejich absolvování formou e-learningu. Nově jsme zařadili třídní kurz „Novinky v urologii“, který má ambice stát se českou obdobou kurzů EUREP, kde účastníci dostanou aktuální „up-date“ dění v jednotlivých segmentech urologie. Bohužel se nepodařilo prosadit jeho zařazení na konec vlastního specializačního vzdělávání, kde by podle našeho názoru dával větší smysl, ale ministerstvo trvalo na jeho zařazení do kmene. Budeme se však snažit, aby náplň kurzu byla

natolik přitažlivá, aby jej museli absolvovat rezidenti ve kmeni, ale aby jej chtěli absolvovat i rezidenti v přípravě na atestaci a třeba i urologové, kteří mají atestaci již dávno za sebou. Další nelogičností je z našeho pohledu zkrácení kurzu Sonografie v urologii na pět vyučovacích hodin, ale přes veškerou naši argumentaci ministerstvo na této neobvyklé časové dotaci trvalo... Velmi diskutovanou změnou nepochybně bude nemožnost uznání zkoušek EBU při atestacích. Tento na první pohled nelogický krok směřující zdánlivě proti snahám o evropskou integraci má logické vysvětlení. Znamená by totiž významný právní precedens, kdy stát uzná atestační zkoušku garantovanou nestátní a zahraniční institucí. Domyšleno do důsledku (a trochu ad absurdum – ale bohužel naše doba je trochu absurdní) by pak mohl přijít lékař ze země XY s žádostí o uznání atestace vydané v jeho domovině institucí Z a pravděpodobně by s žádostí uspěl... Tato skutečnost však nemění nic na přesvědčení výboru ČUS, že zkoušky EBU významným způsobem přispívají ke zvýšení kvality českých urologů a bude i nadále podporovat ty, kteří se pro složení zkoušek EBU rozhodnou.

Významného úspěchu se podařilo dosáhnout i z hlediska úprav požadavků na urologická pracoviště,

kde probíhá vzdělávání rezidentů a to především s ohledem na personální vybavení. Současná podoba vzdělávacího programu tak umožní vzdělávat rezidenty i na menších pracovištích a zajistit jim tak smysluplnou existenci do budoucna.

Je samozřejmé, že vzdělávací program není zdaleka dokonalý, ale jsem přesvědčen o tom, že v rámci daných mantinelů přináší významné zjednodušení pro všechny zainteresované. A hlavně jsem přesvědčen, že se v dané chvíli jedná o maximum reálně dosažitelného.

Nyní se budeme snažit zapojit i do tvorby dalších prováděcích předpisů, jako první by měla být na řadě novelizace vyhlášky o atestační zkoušce.

Závěrem bych chtěl poděkovat všem, kteří se na tvorbě Vzdělávacího programu podíleli, a jsem samozřejmě připraven na diskuzi se všemi, kteří budou mít zájem o objasnění, či vysvětlení jakéhokoliv aspektu nového systému vzdělávání v urologii.

*doc. MUDr. Jan Krhut, Ph.D.
Urologická klinika FN Ostrava
tř. 17. listopadu 1790
708 52 Ostrava
Ostrava, 6. 8. 2019*

